

สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และเอกสารงานวิจัย

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น เป็นประสบการณ์ที่นับว่าสำคัญที่สุดของการฝึกหัดครู เพราะเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมตัวนักศึกษาครูทุกคน ที่จะมีส่วนร่วมเข้าไปศึกษาสภาพการณ์ทุกอย่างเกี่ยวกับงานที่ต้องปฏิบัติจริงในชีวิตของอาชีพครู และได้มีโอกาสนำเอาทฤษฎีทางการศึกษาและความรู้ทางวิชาการมาทดลองใช้สอนให้ได้ผลดี ได้พัฒนาบุคลิกภาพและเจตคติของตนให้เหมาะสมกับอาชีพครู โดยได้เริ่มต้นอย่างถูกต้องตามแบบฉบับและแนวทางปฏิบัติที่สมควร อย่างไรก็ตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษานั้นย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพ และความสามารถของแต่ละบุคคลและวิทยาลัยครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคปฏิบัตินี้จะประสบปัญหาในลักษณะต่าง ๆ อยู่เสมอ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาให้พัฒนาขึ้น หากได้ผ่านการแนะนำที่เหมาะสมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ตลอดจนบุคลากรและหน่วยงาน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเฉพาะการฝึกหัดครูของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียง 8 แห่งเท่านั้น โดยแยกกล่าวไว้ 2 ตอน ตอนที่ 1 สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ คงจะได้กล่าวต่อไป

ตอนที่ 1 สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยสถาบันการฝึกหัดครู 8 แห่ง และแบ่งเขตการรับผิดชอบในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวม 17 จังหวัด ดังนี้ วิทยาลัยครูสกลนครรับผิดชอบเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร วิทยาลัยครูอุดรธานีรับผิดชอบเขตจังหวัดอุดรธานีและหนองคาย วิทยาลัยครูเลยรับผิดชอบเขตจังหวัดเลย และขอนแก่น วิทยาลัยครูมหาสารคามรับผิดชอบเขตจังหวัดมหาสารคามและกาฬสินธุ์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์รับผิดชอบเขตจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด วิทยาลัยครูสุรินทร์รับผิดชอบเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ วิทยาลัยครูอุบลราชธานีรับผิดชอบเขตจังหวัดอุบลราชธานีและยโสธร และวิทยาลัยครูนครราชสีมารับผิดชอบเขตจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ

ในการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น กรมการฝึกหัดครูซึ่งเป็นเจ้าสังกัดได้วางหลักเกณฑ์ให้ถือปฏิบัติร่วมกัน เรียกว่า แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525 โดยวิทยาลัยครูทุกแห่งดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดแรก คือ คณะกรรมการอำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย รองอธิการฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าสำนักงานอธิการเป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการชุดที่สอง คือ คณะกรรมการดำเนินการและนิเทศการสอน ประกอบด้วยหัวหน้าสำนักงานประสบการณ์วิชาชีพเป็นประธานกรรมการ อาจารย์ที่มาจากคณะวิชาและภาควิชาต่าง ๆ เป็นกรรมการ และประธานกรรมการเลือกอาจารย์ที่สนใจงานด้านนี้เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการชุดที่สาม คือ อาจารย์นิเทศซึ่งมาจากภาควิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่มาจากภาควิชาหลักสูตรและการสอน โดยเป็นอาจารย์สอนวิธีสอนและสอนวิชาเอกที่นักศึกษาออกฝึกสอนในแต่ละภาคเรียน มีหัวหน้าอาจารย์นิเทศทำงานร่วมกันเป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการทั้งสามฝ่ายนี้ขึ้นตรงต่อรองอธิการฝ่ายวิชาการของแต่ละวิทยาลัย

ส่วนการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคปฏิบัติจริงนั้น ทั้ง 8 วิทยาลัยในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปฏิบัติตามแนวของกรมการฝึกหัดครูดังกล่าวแล้ว คือ กำหนดขั้นตอนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้¹

- ขั้นที่ 1 การศึกษาและสังเกตการสอน ใช้เวลาและสังเกตการสอนประมาณ 1 สัปดาห์
- ขั้นที่ 2 การเป็นผู้ช่วยครู ใช้เวลาในการเป็นผู้ช่วยครูประมาณ 2 สัปดาห์
- ขั้นที่ 3 การทดลองสอน นักศึกษาออกทดลองที่โรงเรียนที่เลือกไว้ประมาณ 2 สัปดาห์
- ขั้นที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปในโรงเรียนฝึกสอน นักศึกษาจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูป หลังจากที่ได้ออกทำการศึกษาและสังเกตการสอนมาแล้ว 1 สัปดาห์

¹กรมการฝึกหัดครู, "แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525" แผนงานผลิตครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525, หน้า 18.

ฝึกการเป็นผู้ช่วยครูมาแล้ว 2 สัปดาห์ และทดลองสอนมาแล้ว 2 สัปดาห์ ทำการสอนจริง ประมาณอย่างน้อย 10 สัปดาห์ หรือครึ่งภาคเรียน หรือตลอดภาคเรียนแล้วแต่ความเหมาะสม ของแต่ละวิทยาลัย แต่ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาใกล้เคียงกัน

หลักเกณฑ์สำคัญต่อไปคือ เรื่องคุณสมบัติของนักศึกษา คุณสมบัติของนักศึกษาที่จะออก ฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) และระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ทุก วิทยาลัยกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ต้องเป็นนักศึกษา ปีที่ 2 กำหนดให้สอนในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) เป็นนักศึกษาปีที่ 2 สอนได้ 2 ระดับคือ ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ความเหมาะสมของแต่ละวิชาเอก ส่วนระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 4 ปี เป็นนักศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 4 สอนได้ในระดับมัธยมศึกษาเพียงระดับเดียวเท่านั้น

การคัดเลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้วางหลักเกณฑ์คัดเลือกไว้ 5 ประการ คือ¹ เป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือและต้องการนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นโรงเรียนที่มีครูและบุคลากรพร้อมที่จะรับผิดชอบงานของนักศึกษา มีความปลอดภัยทั้งนักศึกษา และอาจารย์เทศก์ การคมนาคมและระยะทางมีความสะดวกพอสมควร และเป็นโรงเรียน ที่ได้มาตรฐานทางการจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะได้รับ จำนวนนักศึกษาตามเกณฑ์ที่วางไว้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางจะได้รับนักศึกษา ประมาณ 6 คน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับนักศึกษาประมาณ 12 คน ก่อนส่งนักศึกษาออก ฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละภาคเรียน วิทยาลัยทุกแห่งได้ส่งนโยบายชี้แจงการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพให้ผู้บริหารชั้นสูงในระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนได้ทราบก่อนทุกภาคเรียน

ส่วนการเลือกโรงเรียนของนักศึกษานั้น ประการแรกวิทยาลัยจะเน้นเรื่องกำหนดให้ นักศึกษาได้เลือกให้เหมาะสมกับภูมิฐานะของตน และอีกประการหนึ่งวิทยาลัยกับหน่วยงาน

¹สำนักงานประสบการณ์วิชาชีพครู, "เอกสารนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาค ปฏิบัติ ปีการศึกษา 2527" วิทยาลัยครูสุกลนคร, 2527, หน้า 1.

ระดับสูงของโรงเรียนคัดเลือกร่วมกัน โดยยึดหลักความต้องการของโรงเรียนและวิชาเอก - วิชาโทของนักศึกษาเป็นสำคัญ

ด้านการวัดและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้ง 8 วิทยาลัยได้วางหลักเกณฑ์ร่วมกันดังนี้ นักศึกษาทุกคนต้องมีเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดจึงจะมีสิทธิได้รับการประเมินผล และจะต้องผ่านการปฏิบัติงานในแต่ละด้านไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เช่นเดียวกัน โดยแบ่งการประเมินผลไว้เพียง 2 ระดับ คือ ผ่านกับไม่ผ่าน และไม่มีคะแนนในการคิดคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนแต่ประการใด เพียงแต่นับหน่วยกิตไว้ 5 หน่วยกิต เพื่อให้ครบตามหลักสูตรการจบการศึกษาเท่านั้น สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครู ดำเนินการฝึกเสริมให้นักศึกษาที่กลับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้วและไม่ผ่านเป็นราย ๆ ไป ผู้ประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายโรงเรียน ได้แก่ ครูที่เลี้ยง ครูใหญ่และครูนิเทศก์ของโรงเรียน โดยส่งผลการประเมินไปยังวิทยาลัยเมื่อนักศึกษาฝึกสอนเสร็จแล้ว ฝ่ายวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะพิจารณาการประเมินผลร่วมกัน โดยดูผลจากโรงเรียนฝึกสอนที่ส่งแบบประเมินผลมาให้วิทยาลัยดังกล่าวแล้ว

สรุปการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเห็นว่า ได้จัดให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะกรรมการดำเนินการและนิเทศการสอน และคณะอาจารย์นิเทศก์ กำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาให้นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ฝึกสอนได้เพียงนักเรียนชั้นประถมศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) สอนได้ 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.) หลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี ฝึกสอนได้ระดับมัธยมศึกษาเพียงระดับเดียว ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการกำหนดเช่นนี้ เพราะว่าเป็นการเหมาะสมกับความรู้อของนักศึกษาแต่ละระดับที่ได้ฝึกสอนตามความเป็นจริง คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ได้ศึกษามาน้อยควรสอนชั้นประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว เพราะว่ายังมิได้เรียนวิชาเอก ส่วนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) สอนได้ 2 ระดับทั้งประถมศึกษาและมัศึกษานั้น เพราะมีพื้นฐานสูงทั้งด้านวิชาเอก และได้ศึกษามากพอสมควร ส่วนระดับปริญญาตรี (ค.บ.)

การสอนในระดับมัธยมศึกษาชั้นเป็นการเหมาะสมแล้ว เพราะนักศึกษามีความรู้พื้นฐานทั้งทาง
 คณิตศาสตร์และวิชาทั่วไปมากกว่าระดับอื่น ๆ จึงควรสอนระดับสูงคือระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะ
 ได้มีโอกาสใช้ความรู้ได้อย่างกว้างขวางเหมาะสมกับเวลาที่ได้ศึกษามา

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยของไทย

2.1 ปัญหาการเตรียมและบันทึกการสอน

เอกสารของคณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู¹ ได้กล่าวถึงปัญหาการ
 เตรียมและบันทึกการสอนไว้ว่า การฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
 ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น ระบบงานยังมีประสิทธิภาพต่ำ บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
 ไม่เพียงพอ และบุคลากรที่มีความชำนาญและมีประสิทธิภาพสูงไม่มาร่วมในการฝึกสอนและนิเทศ
 การสอน เพราะไม่ตระหนักในความสำคัญของงานฝึกสอนและนิเทศการสอน และในทำนอง
 เดียวกัน สอนอง ทองวิเศษ² กล่าวถึงปัญหาเรื่องนี้ว่า นักศึกษาไม่เตรียมการสอน ไม่ส่งบันทึก
 การสอนให้ครูที่เลี้ยงตรวจแก้ไข การสอนขาดกิจกรรมและสื่อการสอน ขาดทักษะในการตั้ง
 คำถาม และปกครองชั้นไม่ทั่วถึง ระเบียบวินัยหย่อนทั้งในขณะทำการสอนและจัดกิจกรรมการ
 เรียนการสอน

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "ปัญหาการฝึกสอนและนิเทศการสอน"
 รายงานของคณะกรรมการพิจารณาเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการฝึกหัดครู เสนอต่อคณะอนุ
 กรรมการประสานงานการฝึกหัดครู 24 มีนาคม 2523, หน้า 17.

²สอนอง ทองวิเศษ, "การฝึกสอน" สำนักงานประสานการพัฒนาระดับวิทยาลัยครู
 สกลนคร, 2525, หน้า 21.

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อภิปรายถึงปัญหาการเรียนและบันทึกการสอนไว้อย่างคลึงกัน เช่น ธงชัย รักซ้อน¹ ทศนีย์ เรื่องธรรม² และ สมหมาย กระจ่างลิขิต³ วิจัยพบว่า นักศึกษามีเอกสารประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จำนวนหนังสือและอุปกรณ์การสอนในสายวิชาสังคมศึกษายังไม่เพียงพอ และตำราที่มีอยู่ไม่พอกับจำนวนนักศึกษา จึงทำให้เกิดปัญหาในการทำบันทึกการสอนและเตรียมการสอนไม่สะดวก

สมพร สุขแสน⁴ วิจัยถึงเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูเพชรบุรี" ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องขาดทักษะ ความรู้ และความเข้าใจในการทำบันทึกการสอน ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อการสอน ซึ่งตรงกับการวิจัยของชัยวัฒน์ วรพันธ์⁵ วิจัยเรื่อง "ปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของ

¹ธงชัย รักซ้อน, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 88.

²ทศนีย์ เรื่องธรรม, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), บทคัดย่อ.

³สมหมาย กระจ่างลิขิต, "เปรียบเทียบเจตคติก่อนและหลังการฝึกสอนของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513" (ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2513), หน้า 54.

⁴สมพร สุขแสน, "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครู-เพชรบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 88.

⁵ชัยวัฒน์ วรพันธ์, "ปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 81 - 86.

วิทยาลัยครูเชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของนักศึกษาคือ เรื่องการบันทึกการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน และยังคงคล่องกับการวิจัยของ พิศวง ธรรมพันทา¹ ซึ่ง วิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" และผลวิจัยก็พบในทำนองเดียวกันว่า นักศึกษาฝึกสอนขาดทักษะในการวางแผนการสอน การเตรียมตัวในการสอนแต่ละ ครั้ง และการทำบันทึกการสอนไม่ทันตามกำหนดเวลา

ส่วนการวิจัยของ ชัยยศ แต้สุวรรณ² วิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาพลศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นักศึกษาฝึกสอนประสบในการสอนคือ ความยากลำบากในการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และความยากลำบากในการตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับการเตรียม และบันทึกการสอน

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว จะพบว่าปัญหาในเรื่องการเตรียมและบันทึกการสอน นั้น ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นเพราะตัวนักศึกษาฝึกสอนเองที่ขาดการเตรียมพร้อม ขาดความสนใจที่จะปรึกษาหรือกับครูพี่เลี้ยง และการค้นคว้าหาเอกสารซึ่งปัจจุบันนี้วิทยาลัยครูทุกแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีห้องศูนย์หลักสูตร และมีหนังสือประจำหอสมุดของแต่ละวิทยาลัยมากพอสมควรแก่การค้นคว้า แต่นักศึกษาไม่ช่วยตัวเองและไม่กระตือรือร้นที่จะช่วยตัวเองด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹พิศวง ธรรมพันทา, "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

²ชัยยศ แต้สุวรรณ, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), บทคัดย่อ.

1.2 ปัญหาการดำเนินการสอน

เอกสารคู่มือการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนสุนันทา¹ ได้สรุปปัญหาการดำเนินการสอนของนักศึกษาฝึกสอนไว้ดังนี้คือ ขณะสอนนั้นนักศึกษาฝึกสอนมักแต่เรื่องการนำความรู้ไปบอกเด็ก ไม่รู้จักใช้อุปกรณ์การสอนที่เตรียมมาให้เต็มที่ บางครั้งนักศึกษาฝึกสอนคิดอุปกรณ์เพิ่มเติมกระดานดำ แต่ไม่ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเท่าที่ควร

แผนกแผนงานและประเมินผล วิทยาลัยครูนครสวรรค์² วิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการฝึกสอนของนัก เรียนระดับ ป.กศ. ปีที่ 2 วิทยาลัยครูนครสวรรค์ พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด คือ ความพะวงที่จะสอนให้สอดคล้องตามบันทึกการสอน ปัญหารองลงมา คือ ความยุ่งยากในการทำบันทึกการสอน การขาดความเชื่อมั่นในการสอนระยะแรกของการฝึกสอน การคิดสร้างสื่อการสอน การขาดหนังสือและเอกสารในการเตรียมการสอน

แผนกแผนงานและประเมินผล วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี³ วิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการฝึกสอน วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี" ได้วิจัยพบว่า ครูอาจารย์ในโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่พอใจกับการสอนของนักศึกษาในบางส่วนเท่านั้น แสดงว่า นักศึกษาฝึกสอนสอนตามทฤษฎีที่เรียนมาไม่ดีเท่าที่ควร และได้เสนอแนะให้วิทยาลัยครูเน้นให้นักศึกษาฝึกสอนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ทดลองใช้ทฤษฎีใหม่ ๆ กล้าขอคำแนะนำจากครูในโรงเรียนฝึกสอน

¹วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, "เอกสารคู่มือการสอน" กรุงเทพมหานคร : กุรุสภา, 2519, หน้า 57.

²แผนกแผนงานและประเมินผล วิทยาลัยครูนครสวรรค์, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการฝึกสอนของนักศึกษาระดับ ป.กศ. ปีที่ 2 วิทยาลัยครูนครสวรรค์" (เอกสารเผยแพร่การวิจัย, 2519), บทคัดย่อ.

³แผนกแผนงานและประเมินผล วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการฝึกสอน วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง" (เอกสารเผยแพร่การวิจัย, 2519), หน้า 1 - 9.

สุภาพ วาดเขียน¹ ได้สรุปไว้ในหนังสือ "ทำอย่างไรนิสิตนักศึกษาจึงจะสอนได้ดี" ว่า ปัญหาหลักที่จะต้องพิจารณาสำหรับนักศึกษาคือ ทำอย่างไรนักศึกษาคงจะทำหน้าที่สอนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือดีเท่ากับเกณฑ์เป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ในแนวปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2518

อบรม สนิทบาล และ อัญชลี องค์ศิริพร² สรุปปัญหาการฝึกสอนจากประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติไว้ว่า ปัญหาในการดำเนินการสอนส่วนใหญ่เกิดจากนักเรียนชอบหนีโรงเรียน เล่นหรือคุยกันในห้องเรียน ชอบดามนอกรื่องไม่เกี่ยวกับบทเรียนที่สอน ชอบนำงานอื่นขึ้นมาทำในเวลาเรียน และชอบพูดหรือดามสอดแทรกในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนกำลังสอน

ยังมีนักวิจัยอีกหลายท่าน เช่น สมศักดิ์ ปริปุระ³ นิตน์ ฝักเจริญผล⁴ นาคยา ภัทรแสงไทย⁵ พิศวง ธรรมพันทา⁶ และ สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ์⁷ ได้วิจัยเกี่ยวกับ

¹สุภาพ วาดเขียน, "ทำอย่างไรนิสิตนักศึกษาจึงจะสอนได้ดี" กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520, หน้า 5.

²อบรม สนิทบาล และ อัญชลี องค์ศิริพร, "ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ" กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสโตร์, 2524, หน้า 275.

³สมศักดิ์ ปริปุระ, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อ.

⁴นิตน์ ฝักเจริญผล, "การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนของโครงการฝึกหัดครูชนบท" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517), บทคัดย่อ.

⁵นาคยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

⁶พิศวง ธรรมพันทา, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁷สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ์, "ปัญหาการฝึกสอนโครงการฝึกหัดครูชนบท วิทยาลัยครูยะลา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), บทคัดย่อ.

ปัญหาการดำเนินการสอน พบว่ามีปัญหาใกล้เคียงกันมาก สรุปได้เป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการจัดกิจกรรมและวิธีสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมด้วย

ตนเอง

2. นักศึกษาขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน และทดลองวิธีสอนที่ดี

3. ปัญหาการตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน ขาดความแม่นยำในเนื้อหาและการใช้อุปกรณ์

4. ปัญหาเลือกใช้วิธีสอน การใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การสอนไม่ตรงกับบทเรียน

5. ขาดกลวิธีในการสอนและไม่ชวนช่วยในการทำสื่อการสอน

ประนอม เคชชัย¹ วิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การใช้สื่อการสอน การจัดโครงการสอน และการปกครองชั้นเรียน จึงตรงกับ การวิจัยของ ประสิทธิ์ กองสาสนะ² วิจัยเรื่อง "ศึกษาปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2522" สรุปผลการวิจัยได้ว่า นักศึกษาฝึก สอนโดยมากไม่ชอบใช้สื่อการสอน เบื่อหน่ายการสอนของตนเอง และนักเรียนขาดความเชื่อถื ความรู้ของนักศึกษา

ส่วน สนั่น เมืองวงษ์³ และ ธงชัย รักซ้อน⁴ ซึ่งวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและ

¹ประนอม เคชชัย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 83.

²ประสิทธิ์ กองสาสนะ, "ศึกษาปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษา วิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2522" ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูสกลนคร, หน้า 1 - 2.

³สนั่น เมืองวงษ์, "การศึกษาและทัศนคติของครูที่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิต ฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2513" (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514), หน้า 76.

⁴ธงชัย รักซ้อน, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), บทคัดย่อ.

ทัศนคติของครูที่เล็งในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พ.ศ. 2513" และวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงในวิทยาลัยครู ปรากฏว่าพบปัญหาคล้ายคลึงกันดังนี้คือ การดำเนินการสอนมีเนื้อหาเรื่องไม่สามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจในปัญหาที่ถาม และนักศึกษาไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นในขณะที่จัดกิจกรรมการสอน

ส่วน ไพศาล อัมประเสริฐ¹ วิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมของนิสิตปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และการสร้างแบบจำลองของปัญหา เพื่อใช้ฝึกสอนนิสิตนักศึกษาในการคิดแก้ปัญหาออกฝึกสอน" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไม่สนใจการเรียน ชอบรังแกเพื่อน ชอบคุยเสียงดัง เรียกร้องความสนใจแปลก ๆ เรียนอ่อนและไม่ทำการบ้าน หนีโรงเรียนและลองคึกกับนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ นันทนา จุฑงะ² พบว่า นักเรียนไม่สนใจในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนกำลังสอน และแสดงกิริยาไม่สุภาพต่อนักศึกษาฝึกสอนอีกด้วย และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวรรณ เนตรยากร³ วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูระดับมัธยมศึกษา" ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า ปัญหาด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอนคือ การควบคุมอารมณ์ของตนเองในขณะที่สอน เมื่อนักเรียนลองคึก และแสดงกิริยาไม่สุภาพต่อนักศึกษาฝึกสอน

¹ไพศาล อัมประเสริฐ, "การศึกษาพฤติกรรมของนิสิตปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และการสร้างแบบจำลองของปัญหา เพื่อใช้ฝึกสอนนิสิตนักศึกษาในการคิดแก้ปัญหาออกฝึกสอน" (ปริญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517), บทคัดย่อ.

²นันทนา จุฑงะ, "การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับ ป.กศ.ต้น ที่ออกฝึกสอนต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียนและการสร้างแบบจำลองของปัญหา เพื่อใช้ฝึกสอนนักศึกษาในการคิดแก้ปัญหาออกฝึกสอน" (ปริญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517), หน้า 75.

³สุวรรณา เนตรยากร, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูระดับมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 55.

ไพรวลัย พิทักษ์สาส์¹ วิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการสอนกับภูมิหลังของครู" ผลการวิจัยพบว่า การสอนที่นำเสนอตรงตามวิชาเอก, โท ที่นักศึกษาฝึกสอนเรียนมานั้น ยังไม่มีหลักฐานพอที่จะสรุปได้ว่า มีผลดีหรือไม่ดีต่อการประเมินผลการสอนของนักศึกษา

งานวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบรรยายกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ" ของ เพ็ญภา แสงสระศรี² สรุปผลการวิจัยได้ว่า วิธีสอนนักเรียนด้วยการใช้บทบาทสมมุติกับวิธีสอนแบบบรรยายนั้นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินการสอนที่พบก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน การสอนไม่ตรงตามที่บันทึกการสอนไว้ การขาดความเชื่อมั่นในระยะแรกของการสอน การขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน การเลือกใช้วิธีสอน การปกครองชั้นเรียนยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ การอธิบายปัญหาที่นักเรียนซักถามได้ไม่ชัดเจน ไม่สามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเกิดการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนไม่ตรงกับวิชาเอก-โท และปัญหาสุดท้ายก็คือ การควบคุมอารมณ์ของตัวนักศึกษาฝึกสอนเมื่อพบนักเรียนขบถลองดีกับนักศึกษา และไม่เชื่อถือความรู้ของนักศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเหล่านี้มีวิธีแก้ไขได้และผู้ที่ช่วยแก้ปัญหาได้คือนักนำจะได้แก่ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัย ซึ่งจะต้องช่วยกันมีโอกาสต่อไป

¹ไพรวลัย พิทักษ์สาส์, "ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการสอนกับภูมิหลังของครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 61.

²เพ็ญภา แสงสระศรี, "เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบรรยายกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), บทคัดย่อ.

1.3 ปัญหาการวัดและการประเมินผล

นางนุช สุวรรณแสง¹ วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู" ผลการวิจัยพบว่า หนังสือและอุปกรณ์วิชาสังคมศึกษามีไม่พอ การวัดผลส่วนใหญ่ที่อาจารย์ผู้สอนใช้ก็คือ ให้นักเรียนประเมินกันเอง และ ธงชัย รักซ้อน² วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูงในวิทยาลัยครู" สรุปผลการวิจัยได้ว่า นักศึกษาฝึกสอนวัดผลและประเมินผล ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

ส่วน ทศนิยม³ เรื่องธรรม³ และ จินตนา พรตตะเสน⁴ ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือ" และ เรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ฉบับพุทธศักราช 2519" พบปัญหาที่คล้ายคลึงกันดังนี้ การใช้ข้อทดสอบแบบอัตนัยและแบบปรนัยกันได้ผลดีที่สุดในการเก็บ คะแนนระหว่างภาคเรียน และการทดสอบปลายภาคเรียน

งานวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" และเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" ของ นาคยา ภัทรแสงไทย⁵

¹นางนุช สุวรรณแสง, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 86 - 90.

²ธงชัย รักซ้อน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 90.

³ทศนิยม เรื่องธรรม, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁴จินตนา พรตตะเสน, "ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง ฉบับพุทธศักราช 2519" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 120.

⁵นาคยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

และสมศักดิ์ ปรีปุระ¹ ได้สรุปผลของการวิจัยไว้ตรงกันว่า นักศึกษาไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การวัด และประเมินผล และไม่สามรถสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนได้ครบทุกบทเรียน

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในคณาการวัดและประเมินผลพบว่า นักศึกษาฝึกสอนยังไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผล การสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่สอนได้ครบทุกบทเรียน และการใช้ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยปนกันในการวัดผล ปัญหาเหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่า วิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกสอนน่าจะจัดสัมมนา เรื่องนี้อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกสอน ก็จะเกิดผลดีในการแก้ปัญหาในโอกาสต่อไป

1.4 ปัญหาความร่วมมือของโรงเรียน

สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชย์² วิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครู ภาคศึกษา 1" ได้วิจัยพบว่า โรงเรียนฝึกสอนควรมองเห็นความสำคัญของตนในการฝึกสอน และควรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำทฤษฎีการสอนใหม่ ๆ ไปทดลองใช้ในการสอน งานวิจัยนี้มีผลสรุปใกล้เคียงกับงานวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิชาพลศึกษา วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ของ เจสดา ธนวิภาคะนันท์³ ซึ่งสรุปไว้ว่า โรงเรียนไม่บริการจัดหาอุปกรณ์การสอน และให้ยืมอุปกรณ์การเรียนการสอนแก่นักศึกษาฝึกสอน

¹สมศักดิ์ ปรีปุระ, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อ.

²สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชย์, "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครู ภาคศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), บทคัดย่อ.

³เจสดา ธนวิภาคะนันท์, "ปัญหาการสอนของนักศึกษาวิชาพลศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อ.

งานวิจัยของ นิทัศน์ ผักเจริญผล¹ วิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนของโครงการฝึกหัดครูชนบท" สรุปผลไว้ดังนี้ ครูใหญ่หรือผู้บริหารของโรงเรียนต้องมีหน้าที่และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาในโครงการสอน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครูในโรงเรียน การจัดชั่วโมงสอนแก่นักศึกษา และแนะนำนักศึกษาในการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งตรงกับงานวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงต่อโครงการสอนของวิทยาลัยครูเพชรบุรี" ของ ปราณี บำรุงนคร² ได้สรุปผลไว้ว่า ครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนเห็นว่าควรรี้นักศึกษาฝึกสอนได้เรียนวิชาวิธีสอนมาก่อนที่จะออกฝึกสอน และผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งให้ครูทุกคนทราบถึงการฝึกสอนของนักศึกษา

ส่วน ชามาระ ผลัตถุระ³ วิจัยเรื่อง "เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนมีความเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก แต่นักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

¹นิทัศน์ ผักเจริญผล, "การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาของโครงการฝึกหัดครูชนบท" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517), บทคัดย่อ.

²ปราณี บำรุงนคร, "ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงต่อโครงการสอนของวิทยาลัยครูเพชรบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อ.

³ชามาระ ผลัตถุระ, "เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), บทคัดย่อ.

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพค่านโรงเรียนหรือครูใหญ่ของโรงเรียน- พบว่า มีปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือแก่นักศึกษาในการฝึกสอน ควรให้นักศึกษาฝึกสอนได้เรียนรู้วิธีสอนจากวิทยาลัยก่อนออกฝึกสอน การช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการจัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน เพราะนักศึกษาฝึกสอนยังไม่อยู่ในภาวะที่จะช่วยตัวเองได้เต็มที่ และไม่มีรายได้ ผู้วิจัยเห็นว่าในเรื่องนี้จะแก้ไขได้ถ้าครูพี่เลี้ยงช่วยแนะนำแหล่งอุปกรณ์ หรือจะอนุญาตให้นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกสอนพร้อมกันได้ใช้อุปกรณ์บางอย่างร่วมกันได้

1.5 ปัญหาความร่วมมือของครูพี่เลี้ยง

งานวิจัยของ สุขุมาลัย สุวิวัฒนาวานิชย์¹ สนั่น เมืองวงษ์² และ ละออ การุณยวนิช³ เรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูภาคศึกษา 1" เรื่อง "การศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2513" และเรื่อง "สภาพการฝึกสอนของนิสิตสาขาประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2511" ตามลำดับโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้สรุปผลการวิจัยไว้คล้ายคลึงกันดังนี้ ครูพี่เลี้ยงควรมองเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อการฝึกสอน และควรปรับปรุงตนเองทั้งในด้านการสอนและการทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน ยังไม่เข้าใจงานในหน้าที่นิเทศการสอนอย่างเพียงพอ ต้องการให้วิทยาลัยให้แนวปฏิบัติและเกณฑ์การตัดสินพฤติกรรมต่าง ๆ และครูพี่เลี้ยงกับนักศึกษาขาดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ไม่มีการติดต่อประสานงานกันเท่าที่ควร

¹ สุขุมาลัย สุวิวัฒนาวานิชย์, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

² สนั่น เมืองวงษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

³ ละออ การุณยวนิช, "สภาพการฝึกสอนของนิสิตสาขาประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2511" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2511), หน้า 98.

งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูพี่เลี้ยง กิจจา เกิดผล¹ สมพร สาริบุตร² ชัยยศ แก้วสุวรรณ³ และ นาดชา ภัทรแสงไทย⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ผลการวิจัยซึ่งคล้ายกัน สรุปได้ดังนี้ ครูพี่เลี้ยงไม่มีเวลาในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ ครูพี่เลี้ยงขาดการแนะนำให้นักเรียนยอมรับนักศึกษาฝึกสอนในฐานะครู ขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนไม่มีเวลาติดตามการสอนครั้งต่อไปหลังจากแนะนำให้นักศึกษาปรับปรุงการสอนแล้ว ครูพี่เลี้ยงมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ ขาดประสบการณ์ในการนิเทศการสอนแก่นักศึกษา ไม่เข้าใจเรื่องโครงการสอน นโยบายการฝึกสอนและวัตถุประสงค์ของการฝึกสอน ต้องการให้วิทยาลัยเพิ่มระยะเวลาการฝึกสอนให้มากกว่าเดิมอีกด้วย

บำรุง สิมพลีวงศ์⁵ วิจัยเรื่อง "การศึกษาครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนจากวิทยาลัยครูนครสวรรค์" ได้วิจัยพบว่า กลุ่มครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ไม่ถึง 3 ปี และมากกว่า 3 ปี มีปัญหาในการทำงานร่วมกันกับนักศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

¹ กิจจา เกิดผล, "ปัญหาการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันตกและภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), บทคัดย่อ.

² สมพร สาริบุตร, "ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), บทคัดย่อ.

³ ชัยยศ แก้วสุวรรณ, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁴ นาดชา ภัทรแสงไทย, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁵ บำรุง สิมพลีวงศ์, "การศึกษาครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนจากวิทยาลัยครูนครสวรรค์" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 58.

0.05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ หยกฟ้า อินสิน¹ วิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง วิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2523" ซึ่งพบว่า กลุ่มครูพี่เลี้ยงกับกลุ่มอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาหน้าที่การงานของนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับค่านครูปี่เลี้ยง ส่วนใหญ่จะพบว่าครูพี่เลี้ยงยังไม่เข้าใจในหน้าที่นี้เทศการสอนอย่างเพียงพอ ครูพี่เลี้ยงมีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบมากและยังขาดประสบการณ์ในการสอนมากกว่าที่ควร และยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ประการสุดท้ายได้แก่ ครูพี่เลี้ยงยังขาดความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับนักศึกษาฝึกสอน ผู้วิจัยเห็นว่าในเรื่องเกี่ยวกับตัวครูพี่เลี้ยงนี้ น่าจะแก้ปัญหาคด้วยการร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียนฝึกสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกสอนให้ตรงกันโดยถือความสามารถและกำลังงบประมาณ

1.6 ปัญหาความร่วมมือของอาจารย์นิเทศก์

เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ พิทวง ธรรมพันทา² ชัยยศ แต้สุวรรณ³ เจสดา ธนวิภาคะนันท์⁴ และ กิจจา เกิดผล⁵ ได้วิจัยถึงปัญหาความร่วมมือของอาจารย์นิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนของนักศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยนั้น ผลการวิจัยคล้ายคลึงกันมากสรุปได้ดังนี้คือ ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ได้แก่ การมีเวลาน้อยตรงข้ามกับจำนวนนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบมีจำนวนมาก และวิทยาลัยจัดสวัสดิการสำหรับอาจารย์นิเทศก์ยังไม่เพียงพอ

¹หยกฟ้า อินสิน, "ปัญหาการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง วิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2523" (ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูสกลนคร, 2523), หน้า 82.

²พิทวง ธรรมพันทา, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

³ชัยยศ แต้สุวรรณ, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁴เจสดา ธนวิภาคะนันท์, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁵กิจจา เกิดผล, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

อาจารย์เทศก์มีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำแก่นักศึกษาตามที่นักศึกษาต้องการ ชาติประสพการณ์ในการนิเทศ และชาติการประสานงานที่ดี และอาจารย์เทศก์ไม่ทราบถึงขอบกพร่องในการสอนของนักศึกษา เนื่องจากนิเทศการสอนน้อยเกินไปและไม่สม่ำเสมออีกด้วย จึงทำให้อาจารย์เทศก์ให้ความร่วมมือแก่งานค่านับน้อยกว่าที่ควร

ส่วน ประสิทธิ์ กองสาสนะ¹ และ นาคยา ภัทรแสงไทย² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสุภาสกลนคร ปีการศึกษา 2522" และเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" ซึ่งผลของการวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ได้สรุปไว้ใกล้เคียงกันมากคือ คำแนะนำของอาจารย์เทศก์กับทฤษฎีที่นักศึกษาเรียนมาไม่ตรงกัน อาจารย์เทศก์ชอบตำหนิเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ มากเกินไป คำแนะนำไม่กระจ่างแจ้งพอที่นักศึกษาจะสามารถปฏิบัติตามได้ และอาจารย์เทศก์กับนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน คือ อาจารย์เทศก์เห็นว่า ความสามารถหรือความสนใจในกรเตรียมการสอนเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย

งานวิจัยของ ไพศาล สิทธิเลิศ³ สุขุมมาลย์ ชูวิวัฒนาวานิชย์⁴ หยกฟ้า อินสิน⁵ ชัยวัธน์ วรพันธ์⁶ และ ประนอม เดชชัย⁷ ได้วิจัยถึงบทบาทของอาจารย์เทศก์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีผลการวิจัยคล้ายคลึงกัน

¹ประสิทธิ์ กองสาสนะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

²นาคยา ภัทรแสงไทย, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

³ไพศาล สิทธิเลิศ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์เทศก์ วิทยาลัยครูภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อ.

⁴สุขุมมาลย์ ชูวิวัฒนาวานิชย์, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁵หยกฟ้า อินสิน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 84.

⁶ชัยวัธน์ วรพันธ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 83.

⁷ประนอม เดชชัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

สรุปได้ดังนี้ คือ อาจารย์นิเทศมีความรู้ความสามารถอยู่ในเกณฑ์ต่ำใน เรื่องการเตรียมการสอน การช่วยเหลืออาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียนในเรื่องการนิเทศการสอน การใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ของการศึกษาในการนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาฝึกสอน และ อาจารย์นิเทศควรจะได้มีการวางแผนงานอย่างดีเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษา ควรให้ความสำคัญกับตนเองกับนักศึกษาใหม่มากที่สุด อาจารย์นิเทศขาดการเตรียมตัวนักศึกษาให้ทราบวิธีสอน และการรู้จักโรงเรียนฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน ปัญหาการฝึกสอนมีสาเหตุที่ตัวอาจารย์นิเทศและ นักศึกษา คือ อาจารย์นิเทศขาดความรู้เรื่องนิเทศ ไม่มีจิตวิทยาในการนิเทศและไม่มีประสบการณ์ในการนิเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นแก่นักศึกษา

สรุปในเรื่องปัญหาความร่วมมือของอาจารย์นิเทศแล้ว ส่วนใหญ่จะพบปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศมีเวลาน้อย มีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ขาดประสบการณ์ในการนิเทศ วิชาสังคมศึกษา และมีความคิดเห็นไม่ตรงกันกับนักศึกษาฝึกสอนและครูที่เลี้ยง ประการสุดท้ายคือ ต้องรับผิดชอบต่อนักศึกษาฝึกสอนมากเกินไป ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาในเรื่องอาจารย์นิเทศนี้ ผู้ที่ควรจะให้ความร่วมมือช่วยแก้ไข ได้แก่ หน่วยงานตั้งแตกระทรวงศึกษาธิการ กรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยครู และผู้บริหารทุกระดับ จึงจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงได้ โดยการเพิ่มอาจารย์นิเทศ และให้อาจารย์นิเทศได้สอนน้อยลง จะได้มีเวลาทุ่มเทให้แก่การนิเทศการสอนมากยิ่งขึ้น

1.7 ปัญหาพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา

ทัศนีย์ เรื่องธรรม¹ วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ อาจารย์สังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงหลักสูตร และประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม การจัดเวลาไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร เนื้อหาบางเรื่องไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ผู้บริหารและนักศึกษาให้ความสำคัญวิชานี้น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ หัวหน้าหมวดวิชาสังคมส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนดีพอ วิธีสอนที่อาจารย์สังคมศึกษาใช้อยู่เสมอ คือ การบรรยายแล้วเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม วิธีสอนที่อาจารย์สังคมศึกษาใช้น้อยมาก คือ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การสอนโดยให้นักศึกษาแสดง

¹ทัศนีย์ เรื่องธรรม, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

บทบาทสมมุติ การสอนโดยการสร้างสภาวะการจำลองและการพานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมประกอบการสอนที่อาจารย์สังคมปฏิบัติมากที่สุด คือ การให้นักศึกษาค้นคว้าทำรายงานเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล และผลสรุปเหล่านี้ตรงกับผลงานวิจัยของ ธงชัย รักซ้อน¹ ซึ่งวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงในวิทยาลัยครู" สรุปไว้ว่า เนื้อหาวิชาสังคมศึกษามีรายละเอียดมากเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษานี้ สมพร สุขแสน² นพพร พานิชสุข³ สมพร สาริกบุตร⁴ นงนุช สุวรรณแสง⁵ และ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง⁶ ได้ทำการวิจัยปัญหานี้เกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้ผลการวิจัยคล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้คือ ปัญหาด้านความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เทศก์ ครูที่เลี้ยง และนักศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกันในระดับปานกลาง วิชาสังคมศึกษาที่นักศึกษานำมาใช้ในการสอนอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการพัฒนาชุมชน นักศึกษาขาดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา มาก ปัญหาวิธีสอนสังคมศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากผู้สอนมีประสบการณ์น้อย หนังสือที่ใช้ค้นคว้าและ

¹ธงชัย รักซ้อน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 90.

²สมพร สุขแสน, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

³นพพร พานิชสุข, "ความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลวิชาสังคมศึกษา วิธีสอนสังคมศึกษากับการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 111.

⁴สมพร สาริกบุตร, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁵นงนุช สุวรรณแสง, เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

⁶เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง, "สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของลูก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 105.

อุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษายังมีไม่พอกับความต้องการ นักเรียนบางคนยังขาดความตั้งใจ และสนใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ครูที่เลี้ยงขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่จะมีผลทางบวกกับการศึกษาของนักเรียน

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เกี่ยวกับพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา จะพบว่า อาจารย์สังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุงหลักสูตร และประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ปัญหาการจัดเวลาไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร วิธีสอนสังคมศึกษายังไม่เปลี่ยนแปลงจากวิธีเดิม นักเรียน นักศึกษาและครูที่เลี้ยงขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการสัมมนาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา โดยความร่วมมือของวิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกสอน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3. เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ

3.1 ปัญหาการเตรียมและบันทึกการสอน

จอร์แดน (Jordan)¹ ได้วิจัยเรื่อง "Analysis of Student Teacher's Perception of the Role an Elementary Classroom Teacher" พบว่า นักศึกษาฝึกสอนระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยเวย์น สเตท (Wayne State) ในรัฐมิชิแกนมีความวิตกกังวลในด้านต่างๆ มาก เนื่องจากประสบการณ์ที่เขาได้พบ และนอกจากนี้ยังมีข้อขัดแย้งในขณะทำการฝึกสอนอีก เขาได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเตรียมตัวก่อนทำการสอนอย่างค้ำจะช่วยให้ นักศึกษาลดความกังวลและมีสุขภาพจิตดีขึ้น ซึ่งผลของการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Gerald Charles Martin² ที่เห็นว่า ผู้ที่เตรียมให้พร้อมก่อนออกฝึกสอนจะช่วยในเรื่องการปรับตัวและทำให้การสอนมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญกว่าผู้ที่ไม่ได้เตรียมตัวให้พร้อมมาก่อน

¹Diana Jordan, "Analysis of Student Teacher's Perception of the Role of an Elementary Classroom Teacher," Dissertation Abstracts 31 (October, 1969), 1667 A.

²Gerald Charles Martin, "A Study of the Adequacy of Professional Preparation and Teaching Desadvantaged Children as Perceived by Selected Elementary Teacher," Dissertation Abstracts 27 (June, 1967), 690 A.

แอกแลน (Acklen)¹ วิจัยเรื่อง "A Study of the Effects of Human Relation Training on the Self - Concepts of Student Teachers." ผลการวิจัยพบว่า การอบรมมนุษยสัมพันธ์ให้แก่ศึกษาก่อนออกฝึกสอน จะทำให้การฝึกสอนเกิดความเปลี่ยนแปลงด้านความคิดรวบยอดอย่างเห็นได้ชัดเจน

ผลการวิจัยของ พีฟเฟอร์ (Pfeiffer)² วิจัยเรื่อง "A Study of the Problem and Attitudes of Begining Supervising Teachers in the Program of Full - Time Student Teaching of Indiana University." ได้วิจัยพบว่า ปัญหาอันหนึ่งที่ครูที่เลี้ยงพบในการทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน คือ นักศึกษาเตรียมตัวไม่พร้อมและเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยครูจะต้องแก้ไข

ฮันเตอร์ (Hunter)³ วิจัยเรื่อง "Student Teaching Case and Comment." สรุปผลการวิจัยไว้ว่า นักศึกษาเตรียมตัวในเรื่องการสอนน้อยเกินไป จะใช้วิธีสอนที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม เพราะมุ่งเนื้อหาวิชามากเกินไป และมีบุคลิกภาพไม่ดี เช่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ วางตัวไม่เหมาะสมกับหน้าที่ และมักจะไมยอมรับการประเมินผลของครูที่เลี้ยง

สรุปปัญหาด้านการเตรียมและบันทึกการสอน จากผลงานวิจัยของต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะพบว่า นักศึกษาเตรียมตัวไม่พร้อมทำให้มีความกังวลหลายด้าน สุขภาพจิตไม่ดี และปรับตัวไม่ทันกับเหตุการณ์

¹R. T. Pfeiffer, "A Study of the Problem and Attitudes of Begining Supervising Teachers in the Program of Full - Time Student Teaching of Indiana University." Thesis Abstracts Xeries 5 : 173 - 178,

²Leile McCromick Acklen, "A Study of the Effects of Human Relation Training on the Self - Concepts of Student Teachers," Dissertation Abstracts International Vol. 35, No. 10 (April, 1975), p. 6546 A.

³Elegabeth Hunter and Amidon Edmand, "Student Teaching Case and Comment," New York Holt, Rinchart and Winston, 1964 : 158.

3.2 ปัญหาการดำเนินการสอน

ผลการวิจัยของ คันนิงแฮม (Cunningham)¹ ซึ่งวิจัยเรื่อง "Factors Influence Elementary School Student Teacher self Concern." พบว่า นักศึกษาฝึกสอนต้องการให้มีการทดลองสอนก่อนที่จะเดินทางไปทำการสอนจริง

สิทตอน (Sitton)² วิจัยเรื่อง "Purposes and Roles in Student Teaching." ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของนักศึกษาฝึกสอนเป็นไปตามขอบวนการที่กำหนดไว้ในชั้นเรียน และเป็นไปตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องปฏิบัติตามปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ต้องอนุญาตให้นักศึกษาฝึกสอนเลือกเนื้อหาที่จะสอนเอง และมีอิสระในการสอน บทบาทของนักศึกษาฝึกสอนมุ่งที่การสอนในชั้นเรียนมากกว่ากิจกรรมนอกห้องเรียน และมุ่งที่การสอนมากกว่าการสังเกตการสอน

ฟิฟเฟอร์ (Pfeiffer)³ วิจัยเรื่อง "A Study of Effect of Human Relation Training of the Self - Concepts of Student Teachers." จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการสอน คือ การปกครองชั้นเรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากนักศึกษาฝึกสอนอ่อนโยนเกินไป และการขาดประสบการณ์ของนักศึกษาฝึกสอนทำให้มีจุดอ่อนทางด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการดำเนินการสอน จากผลการวิจัยของต่างประเทศ ทำให้พบว่า นักศึกษาฝึกสอนต้องการทดลองสอนก่อนออกฝึกสอนจริง ปัญหาการปกครองชั้นเรียน ปัญหาการขาดประสบการณ์ของนักศึกษาเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในด้านการดำเนินการสอน

¹Cloud H. Cunningham, "Factors Influence Elementary School Student Teacher self Concern W. Dissertation Abstracts 36 : 9, March, 1976, p. 5808 A.

²Gerald Evgene Sitton, "Perpose and Roles in Student Teaching" Dissertation Abstracts International, Vol. 33, No.11 (May, 1973), pp. 6225 A - 6226 A.

³R.T. Pfeiffer, Ibid, p.180.

3.3 ปัญหาการวัดและประเมินผล

กริบบอน (Gribbon)¹ วิจัยเรื่อง "Factors that Influence the Excellence of Supervising Teachers in Bussiness Education" สรุปผลการวิจัยได้ว่า องค์ประกอบของการประเมินผลการสอนเป็นเกร็ดขึ้นอยู่กับ การเตรียมงานต่าง ๆ ก่อนเข้าสอน ความสามารถเฉพาะตัวของนักศึกษาและมนุษย์สัมพันธ์ ความรู้ด้านวิชาการ ความกระตือรือร้น ความตั้งใจสอน ความคิดริเริ่ม การปรับตัวและการแต่งกายที่ถูกระเบียบแบบแผน

3.4 ปัญหาความร่วมมือของโรงเรียน

แคลิก (Kalick)² วิจัยเรื่อง "New Direction in Teachers Training and Placement" สรุปผลการวิจัยได้ว่า ปัญหาของโรงเรียนฝึกสอนในปัจจุบัน คือ โปรแกรมฝึกสอนไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง การคัดเลือกครูที่ไม่มีความสามารถเพียงพอ และงานที่มอบให้นักศึกษาฝึกสอนนั้นมากเกินไป

อูลรี (Ulry)³ วิจัยเรื่อง "The Program of Field Service Projects in Education of the college of Education The Ohio State University" สรุปได้ว่า โรงเรียนฝึกสอนมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดอุปกรณ์ และโรงเรียนฝึกสอนกับคณะศึกษาศาสตร์ ขาดการประสานงานกันค่อนข้างมาก

¹Helen E. Gribbon, "Factors that Influence the Excellence of Supervising Teachers in Bussiness Education," Student in Education 1960 : 149.

²Perry M. Kalick, "New Direction in Teacher Training and Placement," The Journal of Teacher Education Vol.22, No. 3 (1971), pp. 261 - 264.

³Orual L. Ulry, "The Program of Field Service Projects in Education of The College of Education, The Ohio State University," Dissertation Abstracts 20 : 2161, December, 1959.

ครอกเกอร์ (Crocker)¹ วิจัยเรื่อง "The College Supervisor of Student Teachers, K-12 in Field Oriented Setting : A Development Study" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิทยาลัยและโรงเรียนฝึกสอนควรรวมมือกันให้มากขึ้น วิทยาลัยควรสนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่ประสบการณ์ และความรู้ด้านการฝึกสอนออกไป บุคลากรของวิทยาลัยควรใกล้ชิดกับโรงเรียนฝึกสอนให้มากที่สุด

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านความร่วมมือกับโรงเรียน ส่วนใหญ่พบปัญหาดังนี้ โรงเรียนขาดการประสานงานกับวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา การคัดเลือกครูที่ไม่มีความสามารถเป็นครูประจำการ จึงทำให้ไม่เข้าใจหน้าที่การนิเทศการสอนแก่นักศึกษาฝึกสอนเท่าที่ควร

3.5 ปัญหาความร่วมมือของครูพี่เลี้ยง

ผลงานวิจัยของ กูก (Cooke)² วิจัยเรื่อง "Quantitative Standards for Implementation Quantitative Standard in Student Teaching Program" สรุปผลได้ว่า ครูพี่เลี้ยงควรได้รับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ และต้องเรียนวิชาการนิเทศการฝึกสอน ประสบความสำเร็จในการสอนมาแล้วเป็นเวลา 2 - 3 ปี ควรมีเงินตอบแทนการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยงด้วย

พ็ฟเฟอร์ (Pfeiffer)³ วิจัยเรื่อง "A Study of the Problem and Attitudes of Beginning Supervising Teachers in the Program of Full -

¹Walter Adams Crocker Jr., "The College Supervisor of Student Teachers, K-12 in Field Oriented Setting : A Development Study," Dissertation Abstracts International Vol.33, No.5 (November, 1972), p.2214A.

²Dan B. Cooke, "Quantitative Standards for the Implementation Quantitative Standards in Student Teaching Programs." Dissertation Abstracts 20 : 3645 A., February, 1960.

³R.T. Pfeiffer, Ibid, p.182.

Time Student teaching of Indiana University" ได้วิจัยพบว่า มีปัญหาที่ครูพี่เลี้ยง พบในการทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน คือ นักศึกษาฝึกสอนเตรียมตัวไม่พร้อมก่อนที่ออกฝึกสอน

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านที่เกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงที่พบก็คือ ครูพี่เลี้ยงทุกคนควรมีความรู้ระดับปริญญาตรี และเรียนวิชาการนิเทศการฝึกสอนมาด้วย มีประสบการณ์ในการเป็นครูมาไม่ต่ำกว่า 2 ปี ครูพี่เลี้ยงควรได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเห็นว่า สำหรับด้านความรู้และด้านประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยงดังกล่าวที่ควรนำมาใช้กับเมืองไทยของเราจะเป็นไปได้ และควรนำมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย

3.6 ปัญหาความร่วมมือของอาจารย์นิเทศ

สิตตัน (Sitton)¹ วิจัยเรื่อง "Purposes and Roles in Student Teaching" พบว่า อาจารย์นิเทศต้องอนุญาตให้นักศึกษาฝึกสอนเลือกเนื้อหาที่จะสอนเอง และมีอิสระในการสอน บทบาทของนักศึกษาฝึกสอนมุ่งที่การสอนในชั้นเรียนมากกว่ากิจกรรมนอกห้องเรียน และมุ่งการสอนมากกว่าการสังเกตการสอน

แอสบาย (Ashby)² วิจัยเรื่อง "The Role of the College Supervisor : Expectations of Cooperating Teachers, Student Teachers and College Supervisors" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศและนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นแตกต่างกัน 2 ประการ คือ อาจารย์นิเทศมีความเห็นว่าควรตรวจบันทึกการสอนรายวัน และการบันทึกแบบหน่วย และควรใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือช่วยในการวัดผล แต่นักศึกษาไม่เห็นด้วย

¹Gerald Eugene Sitton, Ibid, p. 6225 A. - 6226 A.

²Mary Claire Ashby, "The Role of the College Supervisors : Expectation of Cooperating Teachers, Student Teachers and College Supervisors." Dissertation Abstracts International Vol.34, No.5 (November, 1973), pp. 2428 A. - 2429 A.

กรีมเมอร์ (Creamer)¹ วิจัยเรื่อง "A Comparison of Practices Followed by College Supervisors of Secondary Student Teachers in Kentucky with those Followed by College Supervisors in Texas and with those Recommended by National Authorities" พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศส่วนใหญ่เกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอนที่เหมาะสมกับการนิเทศ คือ จำนวนตั้งแต่ 21 คนขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่สูงที่สุด

สรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านความร่วมมือของอาจารย์นิเทศ จากผลการวิจัยของต่างประเทศ จะพบว่า อาจารย์นิเทศและนักศึกษาฝึกสอนจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องความอิสระในการสอน การตรวจบันทึกการสอน การใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือวัดผลการฝึกสอน อีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องจำนวนนักศึกษาที่เหมาะสมของการนิเทศคือ จำนวนนักศึกษา 21 คนเป็นอย่างสูง ผลการวิจัยของต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัยดังกล่าว คือ การให้ความอิสระในการสอน การตรวจบันทึกการสอนและการใช้เทปโทรทัศน์เป็นเครื่องมือวัดผล เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ของเรายังขาดความพร้อม ขาดเครื่องมือในด้านเทคโนโลยี จึงควรต้องให้การควบคุมและชี้แจงอยู่ก่อน ส่วนจำนวนนักศึกษานั้น ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนที่พอเหมาะน่าจะมีจำนวนอย่างสูงไม่เกิน 10 คน เพราะเรามีอาจารย์นิเทศจำนวนน้อยอยู่แล้ว และยังขาดสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยทั้งในวิทยาลัยและโรงเรียนฝึกสอน ตลอดจนครูที่เลี้ยงส่วนใหญ่ก็ยังไม่เข้าใจหน้าที่ของคนที่คอย

¹Glym N. Greamer, "A Comparison of Practices Followed by College Supervisors of Secondary Student Teachers in Kentucky with those Followed by College Supervisors in Texas and with those Recommended by National Authorities," Dissertation Abstracts International Vol. 35, No. 12 (June, 1975), p. 776 A.